

VIHTI VANJOKI JOKISUU

**Kaivauskertomus 1.-8.7.1996
Marianna Niukkanen**

SISÄLLYS

Arkisto- ja rekisteritiedot
Osallistujaluettelo

1 Johdanto	1
2 Topografia ja lähistön muinaisjännökset	1
3 Tutkimushistoria	2
4 Arkeologiset tutkimukset vuonna 1996	3
4.1 Fosforitutkimus ja alustavat toimenpiteet	3
4.2 Kaivaukset 1.-8.7.1996	3
4.2.1 Alue A	3
4.2.2 Alue B	4
4.2.3 Alue C	4
4.2.4 Koekuopitus	5
5 Yhteenveto ja tulkinta	7
Lähteet	9
Negatiivi- ja diapositiiviluettelo	10
Karttaluettelo	11
Liitteet:	
I Fosforitutkimus	
II Kartat	
III Kuvataulut	

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT

VIHTI VANJOKI JOKISUU

Kivikautisen asuinpaikan kaivaus

Kunta: Vihti
Kylä: Vanjoki (osa Jokikuntaa)
Tila: Jokisuu
RNro 1:8

Maanomistaja: Martti Laine
Lokitie 44 C 1
00980 Helsinki

Peruskarttalehti: 2041 02 Koisjärvi (1984)

Tutkimusalueen koordinaatit:

x = 6699 46
y = 509 10
z = n. 35-40 m mpy

Aiemmat tutkimukset:

Ville Luhon tarkastuskäynti v. 1945
(Kaivauskertomus Lohja, Paksalo arkeologian osaston
topografisessa arkistossa)
Kerttu Itkosen inventointi v. 1966

Aiemmat löydöt:

KM 2726:10
KM 4853:2
KM 6866:1
KM 6917:
KM 6975:1-2
KM 6993:1-2
KM 7753:2
KM 11532:1-3
KM 11777:26,27
KM 17115:1-10

Löydöt: KM 29581:1-24 (diar. 1.8.1996)

Negatiivit: 104392-104399

Diapositiivit: 34830-34832

OSALLISTUJALUETTELO

Kaivaustenjohtaja: Marianna Niukkanen

Piirtäjä: Teemu Mökkönen

Kaivajat:

Vihtiläisiä lukiolaisia ja Vihdin käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen opiskelijoita:

Riitta Erlamo

Päivi Hakkarainen

Kirsi Hanhikangas

Hilpi Kaskioja

Ira Leinonen

Mikko Moisander

Minna Niemi

Jussi Roms

Antti Salonen

Vihti-seuran harrastaja-arkeologeja:

Olli Huikuri

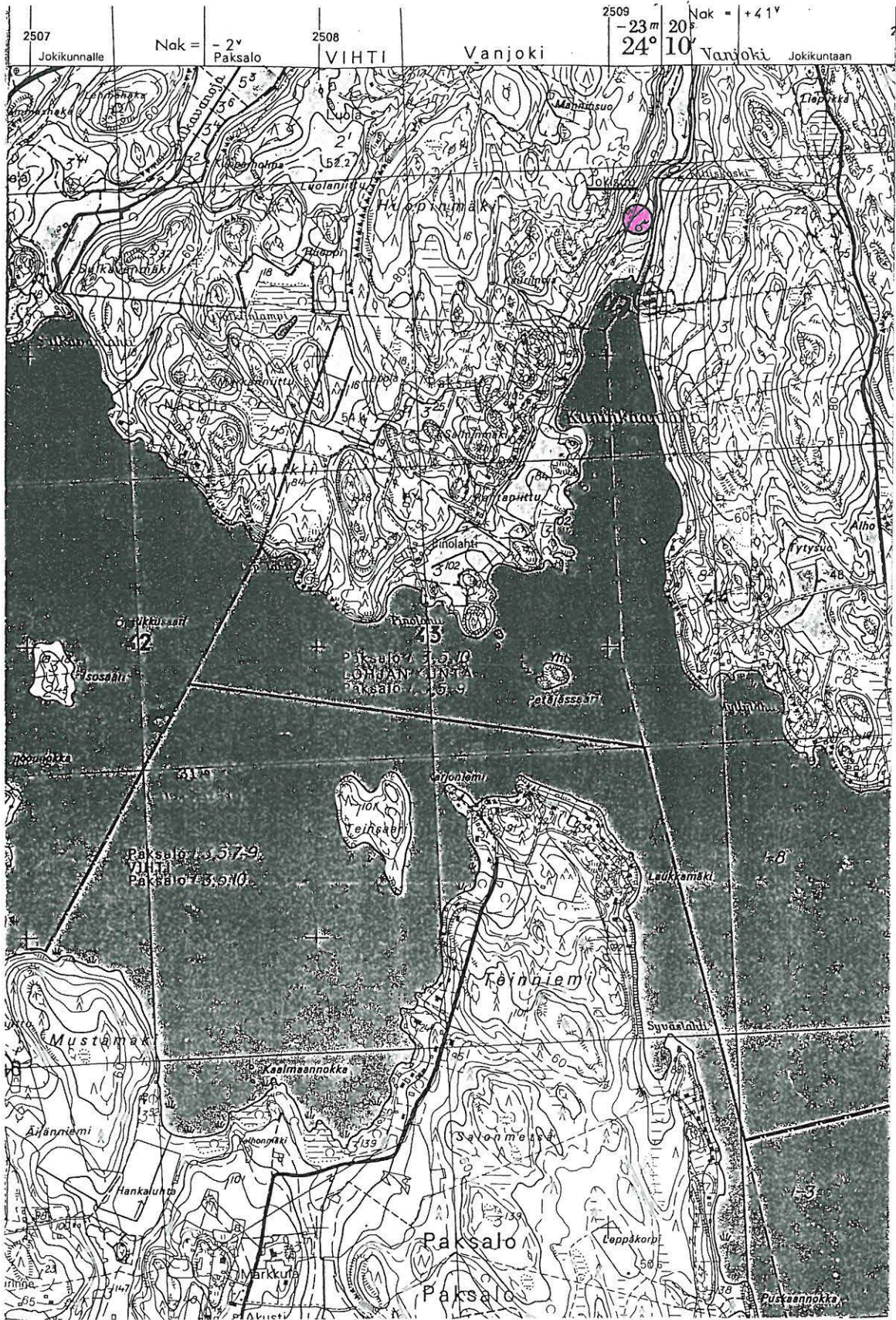
Eino Kurppa

Laura Kurppa

Leena Lagus

Museoviraston muinaisjäännösten hoitoyksikkö Kari Sassin johdolla

sekä helsinkiläinen arkeologian opiskelija Mikael Manninen

Ote peruskarttalehdestä 2041 02 Koisjärvi (1984). Tutkimusalue on ympyröity.

1 JOHDANTO

Vanjoen Jokisuu on pisimpään tunnettu ja inventoinneissa runsaslöytöisin kivikautinen asuinpaikka Vihdissä. Paikkaa tutkittiin arkeologisin kaivauksin 1.-8.7.1996. Kaivaukset rahoitti Vihti-seura, joka on aiemminkin järjestänyt kaivauksia kotikuntansa alueella. Kaivaustenjohtajana toimi FM Marianna Niukkanen ja piirtäjänä fil.yo. Teemu Mökkönen. Kaivajina oli Vihti-seuran arkeologian harrastajia, vihtiläisiä lukiolaisia ja käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen opiskelijoita sekä Museoviraston muinaisjäännösten hoitoyksikkö Kari Sassin johdolla, yhteensä noin 20 henkilöä päivittäin.

Kaivausten tavoitteena oli täsmentää kohteen ajoitusta ja luonnetta. Kenttätöihin oli varattu aikaa 1-2 viikkoa löytötilanteen mukaan. Varsinaisiin kulttuurikerroksiin ei kuitenkaan törmätty, ja kaivaukset veivät lopulta kuusi arkipäivää. Sää oli koko viikon erittäin sateinen ja tuon tuostakin jouduttiin kaivausalueet äyskäröimään tyhjiksi. Märkyys vaikeutti dokumentointia sekä havaintojen tekemistä.

2 TOPOGRAFIA JA LÄHISTÖN MUINAISJÄÄNNÖKSET

Jokisuun kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Vihdissä Jokikuntaan kuuluvassa Vanjoen kylässä Vanjoen suun länsirannalla, Hiidenveden Kuninkaanlahden pohjukassa. Paikalle pääsee kulkemalla Jokikunnalta Koisjärvelle päin, kääntymällä Koisjärventieltä Pinolahdentielle ja siltä Jokisuuntielle. Jokisuun talot ovat tien päässä.

Löytöalue sijoittuu Jokisuun tilan talojen ja joenrannan väliselle viljelymaalle. Pelto viettää eteläkaakkoon jokea ja järveä kohti, ja siinä erottuu edelleen loivana terassina Litorinameren aikainen rantatöyräs (n. 39-40 m mpy). Töyrään alapuolella alkaa loivasti jokea kohti viettävä tasanne, joka n. 35-36 m:n korkeudella putoaa jyrkästi jokeen. Tutkimusalueen länsipuolella tilan rakennusten takana kohoa jyrkkä kuusikkoinen mäenharjanne.

Vanjoki ja Hiidenvesi olivat Litorinameren lahtina n. v. 5500-4500 e.Kr. Ranta sijaitsi tuolloin noin 40 metrin korkeudella nykyisestä merenpinnasta, ja se erottuu edelleen selvänä töyräänä Vanjoen varsien pelloissa. Maankohoaminen on alueella nykyään n. 3 mm vuodessa. Vanjoella oli rautakaudelta lähtien tärkeä merkitys osana vesireittiä Suomenlahdelta Hämeeseen. Irmeli Vuorela on tehnyt kasvi- ja ilmastohistoriaa valaisevan siitepölyanalyysin Vihdin Ryönänsuon kerrostumista (RASI - Helsinki Papers in Archaeology 1984). Lisäksi Johanna Forsius-Nummela on laatinut Vihdistä maisemahistoriallisen selvityksen (1994).

Vanjoen varrelta tunnetaan Jokisuun lisäksi 23 kivikautista asuinpaikkaa, jotka kaikki sijaitsevat 35-40 metrin korkeudella merenpinnasta. Näistä vain Jokisuu ja Vanjärven Vaahteramäki on määritelty ykkösluokkaan kuuluviksi. Aikaisemmin on tutkittu kaivauksin ainoastaan Ali-Vuohenojaa, jossa Julius Ailio kaivoi tuloksetta irtolöytöjen paikkaa vuonna 1903. Kivikautta nuoremmat löydöt ovat Vanjoen rannoilla vähäisiä. Salininmäellä n. 800 metriä Jokisuusta lounaaseen on varhaismetallikautiseksi määritelty kiviröykkiö n. 65 m mpy ja Pakaselan Kuuskalliosta on löytynyt pronssinen viikinkiaikainen rannerengas. Jokikunnan Karpissa kaivettiin vuonna 1991 Vihti-seuran toimesta maansekaista röykkiötä, joka osoittautui historiallisen ajan rakennuksen pohjaksi. Lisäksi Vanjoen varrella on sijainnut keskiajalla seitsemän kylää. Niistä Vanjoen kylän Skotin talon mailla kaivettiin vuonna 1987, mutta keskiaikaisia kulttuuri-kerroksia ei tavoitettu.

Hiidenveden länsipohjukasta on löytynyt runsaasti kivikautisia irtolöytöjä. Nummi-Pusulan Retlahdesta n. 2 km Jokisuusta länteen sijaitsee luultavasti nuorakeraaminen asuinpaikka. Merkittävin lähistön löytöpaikka on kuitenkin Lohjan Paksalon Pinolahdessa noin 1 km Jokisuusta lounaaseen, jossa Ville Luho tutki kivikautista asuinpaikkakompleksia 1940-luvun puolivälissä. Alueelta löytyi mm. varhais- ja tyypillistä kampakeramiikkaa, nuorakeramiikkaa sekä tekstiili- ja Morby-keramiikkaa.

3 TUTKIMUSHISTORIA

Karpin talon Jokisuun torpan asukkaat löysivät 1900-luvun alkupuolella pellostaan useita kiviesineitä, jotka he toimittivat museoon:

KM 2726:10	kappale mustaa kiveä, mahdollisesti vasarakirveen pala
KM 4853:2	pieni kaksoiskirves (U.T. Sireliuksen museoon toimittama)
KM 6866:1	nelisivuisen tasataltan teräpää
KM 6917	nelisivuinen tasataltta
KM 6975:1-2	tasataltan teräkulmaus ja kapea oikokirves
KM 6993:2	4 sirpaletta mustaa sädekiiviliusketta ja 2 kpl hiottujen talttojen teräkulmauksia
KM 7753:2	eteläsuomalainen tasataltta

Löydöt ovat lähinnä Suomusjärvikulttuurin aikaisia. Vielä Kaarle Soikkelin kirjoittaman Vihdin historian ilmestyessä v. 1929 Jokisuu oli pitäjän ainoa tunnettu kivikautinen asuinpaikka. Kaivaessaan läheisessä Lohjan Paksalon Pinolahdessa 1940-luvun puolivälissä Ville Luho kävi tarkastamassa myös Jokisuun. Löytöinä olivat kivilaji- ja kvartsi-iskos ja kolme palanutta luunmurua (KM 11532:1-3). Luho poimi pellostaan myös muutamia palaneen saven muruja, joita hän arveli nuorakeramiikaksi. Muruja ei talletettu. Luho määritteli asuinpaikan "Kiskon kulttuurin" eli Suomusjärvikulttuurin nuoremman vaiheen aikaiseksi. Samalla vuosikymmenellä pinolahtelaisen kesähuvilan omistaja, innokas arkeologian harrastaja tuomari Tammio toimitti Jokisuusta museoon puran ja kaksi hiottua kiviesineen sirpaletta (KM 11777:26,27).

FK Kerttu Itkonen inventoi Vihdin kuntaa vuonna 1966. Hän löysi Jokisuun pellostaan levykirveen, taltan kärkikatkelman, hioinkiven kappaleen, kiviesineen kappaleesta tehdyn kaksiteräisen esineen, saviastian reunapalan, palaneen luun sirun, kvartsiuurtimen ja talttateräisen kvartsiesineen, kvartsikaapimen ja 18 kvartsi-iskosta (KM 17115:1-10). Jokisuun talon nykyisten asukkaiden mukaan K. Itkosella oli pellossaan noin aarin suuruinen kaivausalue vuoden 1996 peruspaalun 600/300 tuntumassa. Alue oli merkittynä peltoon puisin paaluin ja kyltillä, jotka ovat lahonneet pois. Asukkaiden mukaan alueelta ei löytynyt mitään niin merkittävää, että se olisi rauhoitettu. K. Itkosen inventointikertomuksessa ei ole mainintaa suoritetuista kaivauksista. Itkonen määritteli asuinpaikan varhaiskampakeraamiseksi.

Myös Timo Jussila inventoi Vanjoen varsia v. 1984-85 RASI-projektin yhteydessä. Hän ei käynyt Jokisuussa, mutta löysi aivan joen vastarannalta Härtsilän Kuninkaanlahdesta kesämökin perustuskaivannoista kvartsi-iskoksia ja lasittuneen kuonanpalan (KM 22678:1-2).

4 ARKEOLOGISET TUTKIMUKSET VUONNA 1996

4.1 Fosforitutkimus ja alustavat toimenpiteet

Jokisuun peltoon perustettiin peruslinja ja aloitettiin fosforikartoitus 13.5.1996. Peruspaalu ($x = 600 / y = 300$) lyötiin Jokisuuntien itäpuolella, saunarakennuksen nurkalta n. 18 m kaakkoon sijaitsevan sähkötolpan juurelle. Tämän pisteen kautta vedettiin bussolin avulla pohjois-ete-läsuuntainen (0/200 goonia) peruslinja. Pellossa kasvoi tutkimusvuonna heinää.

Fosforinäytteet otti Museoviraston muinaisjäännösten hoitoyksikkö Kari Sassin johdolla. Näytteitä otettiin putkikairalla (ns. T-piikki) 10 x 10 m:n ruudukolla tien ja joen väliseltä pellolta suurin piirtein 40 m:n ja 35 m:n käyrien väliltä 119 kpl. Näytteet analysoi FK Jukka Moisanen. Fosforiarvot olivat kauttaaltaan matalahkoja, eikä anomaalisia alueita erottunut. Moisanen mukaan fosfori oli helposti liukenevassa muodossa, mikä viittaisi mahdollisesti pellon lannoittamiseen. Pellon lounaisosassa oli ainoa yhtenäisempi hieman korkeamman fosforipitoisuuden alue, joka voi olla myös valumisen aiheuttama.¹ (Liite 1)

Pellolle määriteltiin kolme metrin levyistä kaivausaluetta (yhteensä 35 m²) eri korkeuksille tasanteille, joilla fosforipitoisuus oli ympäristöä korkeampi. Alueet sijaitsivat korkeuksilla n. 36-39 m mpy.

Muinaisjäännösten hoitoyksikkö paalutti kaivausalueet maastoon Kari Sassin johdolla sekä siirsi kiintopisteen 27.6. Jokisuuntien länsipuoliseen kiveen kaivausalueen laidalle (koordinaatit 567,30/283,20). Kiintopisteen korkeus 40,80 m mpy määriteltiin Hiidenveden pinnasta, jonka keskikorkeus on peruskartan mukaan 31,90 m. Kari Sassi piirsi alueesta myös yleiskarttaluonnoksen, jota piirtäjä Teemu Mökkönen täydensi myöhemmin mm. korkeuskäyrin.

4.2 Kaivaukset 1.-8.7.

4.2.1 Alue A

Pohjois-ete-läsuuntainen alue A (1 m x 15 m) sijaitsi lähellä pellon länsireunaa koordinaateissa $x = 575-590, y = 305$. Alueen eteläpään pinnan korkeus oli n. 38,40 m mpy ja pohjoispään 39,10 m mpy. Kaivauksen ajaksi alueen ruuduille annettiin numerot 1-15 etelästä alkaen.

Turpeet ja sen alla ollut saven- ja kiviensekainen peltomultakerros (kerros 0) poistettiin lapioin. Aluksi multa seulottiin, mutta maan savisuuden ja sateisen sään vuoksi seulomisesta jouduttiin luopumaan. Poistettua maata tutkittiin kuitenkin lastoin, ja löytöinä talletettiin muutama kvartsi-iskos. Multakerros oli noin 20-35 cm paksu oheten etelään päin, ja sen alta paljastui vaalea savensekainen hiesukerros. Tästä eteenpäin maa kaivettiin lastoin 5 cm:n paksuisina kerroksina. Maa seulottiin sään salliessa.

1. kerroksesta ei tullut lainkaan löytöjä. Tason 2 pohjoisosissa oli sekä hiesunsekaista savea että

¹ Huom! Näytteisiin nro 69 ja 26 on kirjattu väärät koordinaatit - kaikki näytteet on otettu Jokisuuntien itäpuoliselta pellolta.

paikoitellen soransekaisia alueita. Ruudussa 578/305 oli vanha, peltomullan täyttämä itä-länsisuuntainen savikerrokseen kaivettu oja. Kahdessa eteläisimmässä ruudussa oli runsaasti nyrkinkokoisia kiviä, joista osa oli rapautuneita ja lohkeilleita ja vaikuttivat palaneilta. Hiiltä ei kuitenkaan havaittu.

Rankkasateet vaikeuttivat suuresti tason 3 tulkintaa. Taso oli kuitenkin pääosin savea (tässä tapauksessa savivelliä). Ruudussa 588/305 oli rapautunut nyrkinkokoinen kivi ja hiukan hiilenmuruja. Em. pelto-oja oli yhä näkyvissä. Kahdessa eteläisimmässä ruudussa oli edelleen kiviä soransekaisessa savessa ja niiden pohjoispuolella alle metrin levyinen hiekkaisempi vyöhyke. Mielenkiintoisena yksityiskohtana oli ruutujen 586/305 ja 587/305 rajalla savikerroksessa säilynyt puupaalun jäännös, joka saattoi olla peräisin Kerttu Itkosen kaivauksista. Maa oli heti paalun eteläpuolella löysemää ja soraisempaa kuin sen pohjoispuolella, mikä viittaa siihen, että paalu on ollut kaivausalueen pohjoisreunassa.

Lopuksi kaivettiin kivikot ja pelto-oja pohjaan. Pohjoisemmasta kivikosta paljastui muutamia rapautuneita kiviä, joiden alla oli puhdas pohjasavi. Eteläinen kivikko oli myöskin tasaisen savikerroksen päällä. Sekä kivikot että oja olivat löydöttömiä.

4.2.2 Alue B

Pohjois-eteläsuuntainen alue B (1 m x 15 m) sijaitsi A-alueesta n. 15 metriä kaakkoon koordinaateissa $x = 549-564$, $y = 319$. Alueen eteläpään pinnan korkeus oli n. 36,60 m mpy ja pohjoispään 37,20 m mpy. Kaivausruudut numeroitiin kaivamisen ajaksi 1-15 etelästä alkaen.

Pintaturve ja sen alla ollut savinen n. 30 cm:n paksuinen peltomultakerros (kerros 0) poistettiin lapioin seulomatta lukuun ottamatta aivan sen alaosaa, joka siistittiin lastoin seuloen maat. Alueen eteläisimmän ruudun 549/319 kaakkoiskulmasta löytyi tuolloin kolme hyvin poltettua, maasälpä- ja kvartsisekoitteista saviastian kylkipalaa, joiden ulkopinnat olivat lohjenneet. Muista ruuduista talletettiin muutamia kvartsi-iskoksia.

Peltomultakerroksen alta paljastui kova ja sitkeä pohjasavi, jossa oli runsaasti koillis-lounaisuuntaisia n. 5 cm:n syvyisiä kyntöjälkiä sekä eteläpäässä vanha ojanpohja. Savikerrosta poistettiin sekä lastoin että lapioin 5 cm:n paksuinen kerros, josta ei tullut lainkaan löytöjä. Alueen katsottiin olevan pohjassa, ja sen poikki kaivettiin vielä pari tarkistusojaa.

Sateen huuhdottua jätemaakasoja löydettiin B-alueen eteläpäässä olleesta kasasta suoralaitaisen saviastian reunapala, jonka sekoite oli samanlaista kuin em. kylkipaloissa. Tasaisen reunan päällä oli vinoviivakoristelua. Myös tämän palan ulkopinta oli lohjennut.

4.2.3 Alue C

Itä-länsisuuntainen alue C (1 m x 5 m) sijaitsi B-alueen ja jokitörmän välisellä tasanteella koordinaateissa $x = 549$, $y = 339-344$. Alueen itäpään pinnan korkeus oli noin 36,35 m mpy ja länsipään 36,30 m mpy. Ruudut nimettiin kaivamisen ajaksi numeroin 1-5 lännestä alkaen.

Pintaturve ja sen alla oleva savinen multakerros (kerros 0, paksuus 20-30 cm) poistettiin lapioin ja seulottiin osaksi. Mullasta löytyi muutamia kvartsi- ja yksi pii-iskos. Mullan alta paljastui hiesunsekainen kova savikerros. Ruutujen 549/342 ja 549/343 rajalla oli vanha, savikerrokseen saakka kaivettu pohjois-eteläsuuntainen pelto-oja, jonka täyttemaasta löytyi kvartsi- ja piinaskali sekä kaksi palaneen luun sirua. Mullan alapuoliset kerrokset kaivettiin lastoin 5 cm:n

kerroksina seuloen mahdollisuuksien mukaan. Kerroksesta 1 löytyi pari kvartsi-iskosta ja kerroksesta 2 pii-iskos. Pohja oli kovaa savea. Alueen poikki kaivettiin kaksi n. 15 cm syvää tarkistusojaa.

4.2.4 Koekuopitus

Koska aikaa jäi, päätettiin koekuopittaa kaivausalueiden pohjoispuolinen peltoalue suunnilleen korkeuskäyrien 38-40 m mpy väliltä mahdollisten kulttuurikerrosten löytämiseksi. 50 cm x 50 cm:n suuruisia koekuoppia kaivettiin 25 kpl viiden metrin välein linjoille $y = 315, 325$ ja 335 . Kuopat kaivettiin niin syviksi, että koskematon pohjasavi saatiin näkyviin, ja maa seulottiin sääolosuhteiden salliessa. Kuopat numeroitiin linja kerrallaan etelästä pohjoiseen alkaen läntisimmän linjan eteläisimmästä kuopasta. Kuoppien syvyys vaihteli 20-40 cm:n välillä. Kuoppien stratigrafia dokumentoitiin kirjallisin muistiinpanoin ja mahdolliset löydöt talletettiin.

Koekuoppa 1 ($x = 575 / y = 315$), z pinta = 37,95 m mpy

- savista peltomultaa 34 cm
- alla 4 cm hiekkansekaista savea, jossa auranjälkiä, pinnassa hiilenmuruja
- pohjalla savea

Koekuoppa 2 (580/315), z pinta = 38,31 m mpy

- savista peltomultaa 30 cm
- alla siltinsekaista hiekkaa 10 cm, pinnalla ja seassa hiilenmuruja
- pohjalla savea

Koekuoppa 3 (585/315), z pinta = 38,49 m mpy

- savista peltomultaa 25 cm
- alla hiekkansekaista saveksi vaihettuvaa soraa 10 cm, seassa hiilenmuruja
- alla savea

Koekuoppa 4 (590/315), z pinta = 38,62 m mpy

- savista peltomultaa 25 cm
- alla karkeaa hiekkaa 5 cm, hiekkakerroksessa laakea kivi
- pohjalla savea

Koekuoppa 5 (595/315), z pinta = 38,82 m mpy

- savista peltomultaa 25 cm, seassa hiekkalinssejä
- alla savensekaista hiekkaa 5 cm
- pohjalla savea

Koekuoppa 6 (600/315), z pinta = 39,03 m mpy

- savista peltomultaa 25 cm
- alla hiekkaa 3 cm
- pohjalla savea
- löytönä kvartsi-iskos multakerroksesta

Koekuoppa 7 (605/315), z pinta = 39,31 m mpy

- savista peltomultaa 25 cm
- alla saveksi vaihettuvaa soransekaista hiekkaa 3 cm
- pohjalla savea

Koekuoppa 8 (610/315), z pinta = 39,57 m mpy

- savista peltomultaa 25 cm
- alla hiekansaikaista soraa, kiviä

Koekuoppa 9 (615/315), z pinta = 39,79 m mpy

- savista peltomultaa 25 cm
- alla 2 cm hiesusavea
- pohjalla savea

Koekuoppa 10 (585/325), z pinta = 38,13 m mpy

- savista peltomultaa 30 cm
- alla savea

Koekuoppa 11 (590/325), z pinta = 38,32 m mpy

- savista peltomultaa 30 cm
- alla hiekkaa 2 cm
- pohjalla savea
- löytönä kvartsi-iskos multakerroksesta

Koekuoppa 12 (595/325), z pinta = 38,51 m mpy

- savista peltomultaa 30 cm
- alla hiesusavea

Koekuoppa 13 (600/325), z pinta = 38,71 m mpy

- savista peltomultaa 30 cm
- alla hiesusavea, kiviä, rapautuneita kiviä ja hiilenmuruja

Koekuoppa 14 (605/325), z pinta = 38,96 m mpy

- savista peltomultaa 30 cm
- alla hiekkaa 3 cm
- pohjalla savea

Koekuoppa 15 (610/325), z pinta = 39,21 m mpy

- savista peltomultaa 35 cm
- alla hiesusavea

Koekuoppa 16 (615/325), z pinta = 39,39 m mpy

- savista peltomultaa 33 cm
- pohjalla savea, yläosassa hiilenmuruja

Koekuoppa 17 (620/325), z pinta = 39,48 m mpy

- savista peltomultaa 35 cm
- pohjalla savea

Koekuoppa 18 (585/335), z pinta = 37,80 m mpy

- savea heti pintaturpeen alla

Koekuoppa 19 (590/335), z pinta = 37,97 m mpy

- savista peltomultaa 25 cm
- alla savea

Koekuoppa 20 (595/335), z pinta = 38,15 m mpy

- savista peltomultaa 25 cm
- alla savea

Koekuoppa 21 (600/335), z pinta = 38,32 m mpy

- savista peltomultaa 18 cm, seassa savilinssejä
- alla savea

Koekuoppa 22 (605/335), z pinta = 38,48 m mpy

- savista peltomultaa 20 cm
- alla savea

Koekuoppa 23 (610/335), z pinta = 38,63 m mpy

- savista peltomultaa 20 cm, seassa hiesusavilinssejä ja hiilenmuruja
- alla savensekaista hiesua 3 cm
- pohjalla savi

Koekuoppa 24 (615/335), z pinta = 38,84 m mpy

- savista peltomultaa 27 cm
- alla 3 cm hiesusavea
- pohjalla savi

Koekuoppa 25 (620/335), z pinta = 38,98 m mpy

- savista peltomultaa 25 cm
- alla savea

Koekuoppien stratigrafia muodostui n. 20-35 cm:n paksuisesta savisesta peltomultakerroksesta, jonka alla oli useimmiten hiesusavea tai savea. Joskus kyntäminen oli ulottunut pohjamaahan saakka, jolloin peltomultakerroksessa oli savilinssejä. Muutamissa kuopissa oli peltomullan alla ohut hiekkakerros, ja joissakin oli soraa. Monissa kuopissa erottui hiilenmuruja multakerroksen alaosassa - ilmeisesti hiiltä oli melko tasaisesti koko tutkimusalueella.

Ohut hiekka-, hiesusavi- tai sorakerros erottui kuopissa, jotka olivat 39 m:n korkeuskäyrän tuntumassa tai hieman sen alapuolella. Vyöhyke vaikuttaa olevan noin 10-30 m:n levyinen ja leveimmillään läntisimmällä linjalla. Kysymyksessä on mahdollisesti muinainen rantaviiva.

5 YHTEENVETO JA TULKINTA

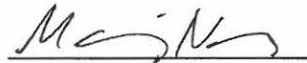
Kaivauspaikan maaperä on hyvin savinen, eikä peltomullan alta tavattu hiekkakerrosta muuta kuin paikoitellen ja silloinkin hyvin ohuena. Kyntäminen ja ojankaivu ovat ulottuneet syvään rikkoen paikoin myös peltomullan alaiset maakerrokset sekä tuhonneet mahdolliset kiinteät rakenteet. Kaikki löydöt tulivatkin peltomultakerroksen sekoittuneista alaosista tai aivan sen alapuolisen kerroksen pinnasta. Toisaalta myös resentit löydöt puuttuivat alueelta lähes täysin.

Ainoa havaittu mahdollinen kiinteä muinaisjäänös oli rapautuneiden kivien muodostama pieni kivikko saven- ja soransekaisessa hiekkakerroksessa A-alueen eteläpäässä. Hiilen puuttuessa sitä ei kuitenkaan voitane pitää lietenä. Hiilihippuja havaittiin jonkin verran kaikkialla tutkimusalueella peltomultakerroksen alla. Hiili on mahdollisesti peräisin kynnössä rikkoutuneista liesistä.

Kaivausten esinelöydöt jäivät vähäisiksi: parikymmentä kvartsi-iskosta, kaksi pii-iskosta, pari palaneen luun murua, piinaskali, kvartsikaavin ja neljä kulunutta keramiikanpalaa. Kohteen ajoittamisessa on saviastian koristeltu reunapala avainasemassa. Pala on hyvin poltettu ja sekoitteena on kalimaasälpää, kvartsia ja sarvivälkettä. Kylkipalojen sekoite on samanlainen, ja ne saattavat kuulua samaan astiaan. Astia on luultavasti ollut loivasti profiloitu, ja sen reunan päällä on vinoja piirtoviivoja. Ulkopinta on lohjennut kaikista paloista. Kangasalta on löytynyt hyvin samankaltaista keramikkaa, joka ajoitetaan myöhäisneoliittiseksi (suullinen tiedonanto; FL Mika Lavento, Helsingin yliopiston arkeologian laitos). Myös K. Itkosen Jokisuusta löytämä keramiikanpala voi piirroksen perusteella olla samaa tyyppiä.

Aikaisemmin Jokisuusta löydetyt kiviesineet edustavat sekä Suomusjärvikulttuurin aikaisia että yleiskivikautisia tyyppisiä. Esineiden löytöpaikkoja ja -korkeuksia ei ole dokumentoitu, joten niiden käyttäminen ajoittamisessa on ongelmallista. Jokisuussa on ollut ihmistoimintaa mahdollisesti kautta koko kivikauden. Vaikka paikka on suojainen ja tärkeiden vesireittien solmukohdassa, ei siellä maaperän savisuuden vuoksi ole kuitenkaan luultavasti ollut intensiivistä pitkäaikaista asutusta, ehkäpä vain tilapäisiä leirejä. Kivikautta myöhemmästä toiminnasta ei ole havaittu merkkejä. Luultavasti paikan ajoitus ja luonne selviäisivät parhaiten systemaattisella pellon pintapöiminnällä.

Helsingissä 1.11.1996

Marianna Niukkanen

PAINAMATTOMAT LÄHTEET

Inventointikertomukset (Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa):

Lohja. Fibula ry / Petro Pesonen 1989-91.

Nummi. Ari Siiriäinen 1968.

RASI - Nummi-Pusula, Lohjan kunta, Loppi, Karkkila, Vihti. Timo Jussila 1984.

Vihti. Kerttu Itkonen 1966.

Kaivauskertomukset (Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa):

Lohja Paksalo. Ville Luho 1945.

Vihti Jokikunta Karppi. Leena Engbom 1991.

Vihti Vanjoki Skotti. Derek Fewster 1987. (Museoviraston kulttuurihistorian osaston topografisessa arkistossa)

PAINETUT LÄHTEET:

Forsius-Nummela, Johanna 1994: Vihdin maisemahistoriallinen selvitys.

Helsingin seudun esihistorialliset kiinteät muinaisjäännökset. Helsingin seutukaavaliiton julkaisuja C2 - 1980.

Siiriäinen, Ari 1973: "Esihistoria", Lohjalaisten historia.

Soikkeli, Kaarle 1929: Vihdin historia I.

Vuorela, Irmeli 1993: "The past and present nature of the RASI area". RASI I. Helsinki Papers in Archaeology No. 5.

VIHTI VANJOKI JOKISUU 1996

NEGATIIVILUETTELO

Nro	Aihe	Suunta	Pvm	Kuv.
104392	Yleiskuva kaivausalueista A (oik.) ja B, taustalla Jokisuun saunarakennus	SE-NW	2.7.96	TM
104393	Alue C, taso 1	E-W	3.7.96	TM
104394	Alue B, taso 1 kyntöjälkineen	S-N	3.7.96	TM
104395	Alue A, taso 2	S-N	3.7.96	TM
104396 -104398	Panoraamakuva kaivausalueesta, otettu kiintopistekiven päältä, taustalla Vanjoki	W-E	4.7.96	TM
104399	Alue A, kivikko ruuduissa 575-576/305 (taso 4)	E-W	8.7.96	MN

DIAPOSITIIVILUETTELO

Nro	Aihe	Suunta	Pvm	Kuv.
34830	Yleiskuva kaivausalueesta, etu- alalla alue C, taustalla Joki- suun saunarakennus	SE-NW	2.7.96	MN
34831	Alue A, taso 2	S-N	2.7.96	MN
34832	Yleiskuva koekuopitetusta alu- eesta	NW-SE	5.7.96	MN

Kuvaajat: TM = Teemu Mökkönen; MN = Marianna Niukkanen

VIHTI VANJOKI JOKISUU 1996

KARTTALUETTELO

- 1 Yleiskartta 1:500
Piirt. K. Sassi ja T. Mökkönen
- 2 A-alue 1:50
Pintavaaitus ja tasot 1-2
Piirt. T. Mökkönen
- 3 A-alue 1:50
Tasot 3-5
Piirt. T. Mökkönen
- 4 A-alue 1:50
Länsiprofiili
Piirt. T. Mökkönen
- 5 B-alue 1:50
Pintavaaitus ja taso 1
Piirt. T. Mökkönen
- 6 B-alue 1:50
Taso 2 ja länsiprofiili
Piirt. T. Mökkönen
- 7 C-alue 1:50
Pintavaaitus, tasot 1-3 ja pohjoisprofiili
Piirt. T. Mökkönen

VIHTI VANJOKI JOKISUU 1996

LIITE I: Fosforitutkimus

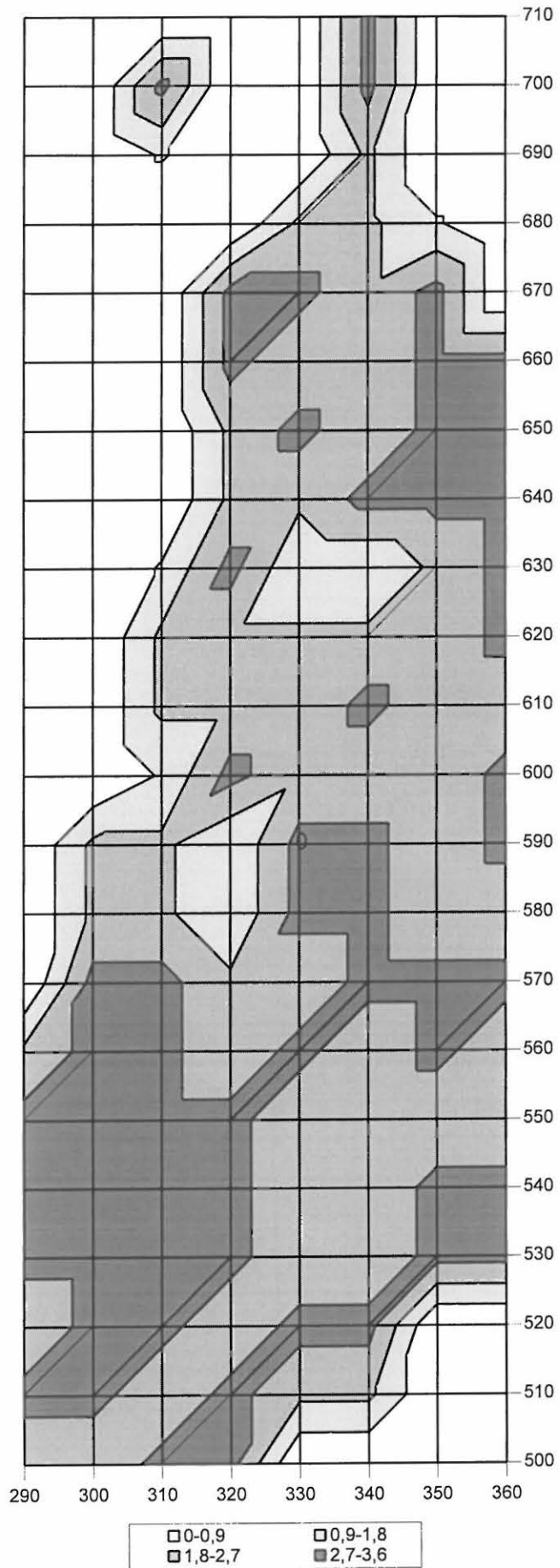
Kohde	X-koordinaatti	Y-koordinaatti	Näytteen numero	Arvo
Vihti Jokisuu	500	290	101	2
Vihti Jokisuu	500	300	97	2
Vihti Jokisuu	500	310	102	3
Vihti Jokisuu	500	320	98	3
Vihti Jokisuu	510	290	120	3
Vihti Jokisuu	510	300	106	3
Vihti Jokisuu	510	310	108	2
Vihti Jokisuu	510	320	111	3
Vihti Jokisuu	510	330	99	2
Vihti Jokisuu	510	340	100	2
Vihti Jokisuu	520	290	113	2
Vihti Jokisuu	520	300	103	3
Vihti Jokisuu	520	310	112	3
Vihti Jokisuu	520	320	116	2
Vihti Jokisuu	520	330	68	3
Vihti Jokisuu	520	340	80	3
Vihti Jokisuu	530	290	24	3
Vihti Jokisuu	530	300	25	3
Vihti Jokisuu	530	310	94	3
Vihti Jokisuu	530	320	1	3
Vihti Jokisuu	530	330	118	2
Vihti Jokisuu	530	340	117	2
Vihti Jokisuu	530	350	79	3
Vihti Jokisuu	530	360	78	3
Vihti Jokisuu	540	290	23	3
Vihti Jokisuu	540	300	22	3
Vihti Jokisuu	540	310	63	3
Vihti Jokisuu	540	320	90	3
Vihti Jokisuu	540	330	20	2
Vihti Jokisuu	540	340	19	2
Vihti Jokisuu	540	350	18	3
Vihti Jokisuu	540	360	21	3
Vihti Jokisuu	550	290	7	3
Vihti Jokisuu	550	300	12	3
Vihti Jokisuu	550	310	13	3
Vihti Jokisuu	550	320	14	3
Vihti Jokisuu	550	330	11	2
Vihti Jokisuu	550	340	15	2
Vihti Jokisuu	550	350	16	2
Vihti Jokisuu	550	360	17	2
Vihti Jokisuu	560	290	9	2
Vihti Jokisuu	560	300	10	3
Vihti Jokisuu	560	310	8	3
Vihti Jokisuu	560	320	5	2
Vihti Jokisuu	560	330	2	3
Vihti Jokisuu	560	340	4	2
Vihti Jokisuu	560	350	6	3
Vihti Jokisuu	560	360	3	2
Vihti Jokisuu	570	300	72	3
Vihti Jokisuu	570	310	70	3
Vihti Jokisuu	570	320	114	2
Vihti Jokisuu	570	330	95	2
Vihti Jokisuu	570	340	64	3
Vihti Jokisuu	570	350	45	3
Vihti Jokisuu	570	360	47	3
Vihti Jokisuu	580	300	76	2
Vihti Jokisuu	580	310	71	2
Vihti Jokisuu	580	320	62	1
Vihti Jokisuu	580	330	84	3
Vihti Jokisuu	580	340	53	3
Vihti Jokisuu	580	350	92	2
Vihti Jokisuu	580	360	107	2
Vihti Jokisuu	590	300	104	2
Vihti Jokisuu	590	310	86	2
Vihti Jokisuu	590	320	61	1

Kohde	X-koordinaatti	Y-koordinaatti	Näytteen numero	Arvo
Vihti Jokisuu	590	330	55	3
Vihti Jokisuu	590	340	85	3
Vihti Jokisuu	590	350	54	2
Vihti Jokisuu	590	360	60	3
Vihti Jokisuu	600	310	44	1
Vihti Jokisuu	600	320	82	3
Vihti Jokisuu	600	330	46	2
Vihti Jokisuu	600	340	89	2
Vihti Jokisuu	600	350	42	2
Vihti Jokisuu	600	360	56	3
Vihti Jokisuu	610	310	109	2
Vihti Jokisuu	610	320	87	2
Vihti Jokisuu	610	330	43	2
Vihti Jokisuu	610	340	91	3
Vihti Jokisuu	610	350	88	2
Vihti Jokisuu	610	360	119	2
Vihti Jokisuu	620	310	50	2
Vihti Jokisuu	620	320	51	2
Vihti Jokisuu	620	330	40	2
Vihti Jokisuu	620	340	41	2
Vihti Jokisuu	620	350	52	2
Vihti Jokisuu	620	360	93	3
Vihti Jokisuu	630	310	27	1
Vihti Jokisuu	630	320	59	3
Vihti Jokisuu	630	330	58	1
Vihti Jokisuu	630	340	29	1
Vihti Jokisuu	630	350	28	2
Vihti Jokisuu	630	360	57	3
Vihti Jokisuu	640	320	96	2
Vihti Jokisuu	640	330	30	2
Vihti Jokisuu	640	340	77	3
Vihti Jokisuu	640	350	32	3
Vihti Jokisuu	640	360	31	3
Vihti Jokisuu	650	320	37	2
Vihti Jokisuu	650	330	36	3
Vihti Jokisuu	650	340	75	2
Vihti Jokisuu	650	350	34	3
Vihti Jokisuu	650	360	33	3
Vihti Jokisuu	660	320	38	3
Vihti Jokisuu	660	330	110	2
Vihti Jokisuu	660	340	35	2
Vihti Jokisuu	660	350	65	3
Vihti Jokisuu	660	360	115	3
Vihti Jokisuu	670	320	74	3
Vihti Jokisuu	670	330	67	3
Vihti Jokisuu	670	340	105	2
Vihti Jokisuu	670	350	39	3
Vihti Jokisuu	680	330	49	2
Vihti Jokisuu	680	340	66	2
Vihti Jokisuu	680	350	48	1
Vihti Jokisuu	690	310	26	1
Vihti Jokisuu	690	340	81	2
Vihti Jokisuu	700	310	69	3
Vihti Jokisuu	700	340	83	3
Vihti Jokisuu	710	340	73	3

VIHTI JOKISUU
Fosforiarvot

	290	300	310	320	330	340	350	360
710	0	0	0	0	0	3	0	0
700	0	0	3	0	0	3	0	0
690	0	0	1	0	0	2	0	0
680	0	0	0	0	2	2	1	0
670	0	0	0	3	3	2	3	0
660	0	0	0	3	2	2	3	3
650	0	0	0	2	3	2	3	3
640	0	0	0	2	2	3	3	3
630	0	0	1	3	1	1	2	3
620	0	0	2	2	2	2	2	3
610	0	0	2	2	2	3	2	2
600	0	0	1	3	2	2	2	3
590	0	2	2	1	3	3	2	3
580	0	2	2	1	3	3	2	2
570	0	3	3	2	2	3	3	3
560	2	3	3	2	3	2	3	2
550	3	3	3	3	2	2	2	2
540	3	3	3	3	2	2	3	3
530	3	3	3	3	2	2	3	3
520	2	3	3	2	3	3	0	0
510	3	3	2	3	2	2	0	0
500	2	2	3	3	0	0	0	0

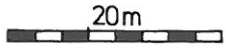
VIHTI JOKISUU Fosforiarvot

MUSEOVIRASTO

VIHTI VANJOKI JOKISUU
M.NIUKKANEN 1996

Yleiskartta
MK 1:500
Piirtäjät K.Sassi
T.Mökkönen

Kartta 1

- 380

Vanjoki →

35

34

34

35

- 350

Peltoa

Koekuopat 1-25

C-alue

40

B-alue

Jokisuuntie

A-alue

40

- 300

Jokisuun tila

korkeuskiintopiste
40.80 m mpy

- 270

700

650

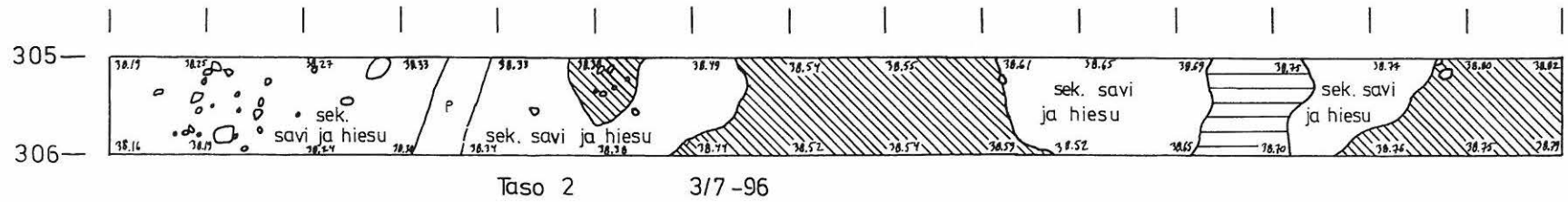
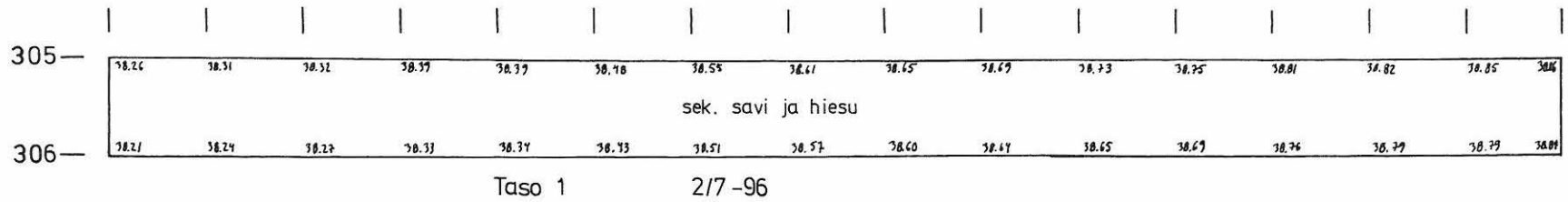
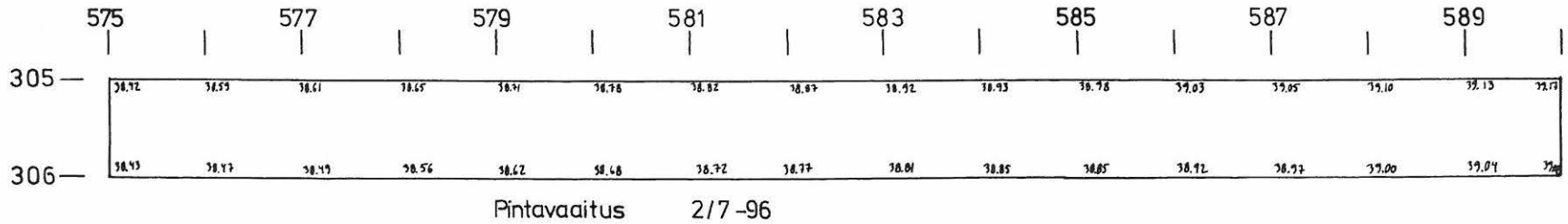
600

550

520

A-alue
MK 1:50
Piirtäjä T.Mökkönen

○ = kivi

P = peltomulta

 = sekoittunut savi, hiesu ja multa

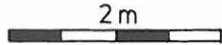
 = sek. savi, hiesu ja sora

M. NIUKKANEN 1996

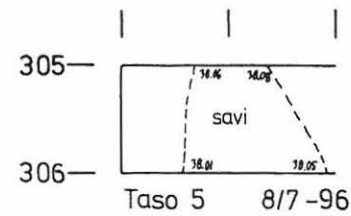
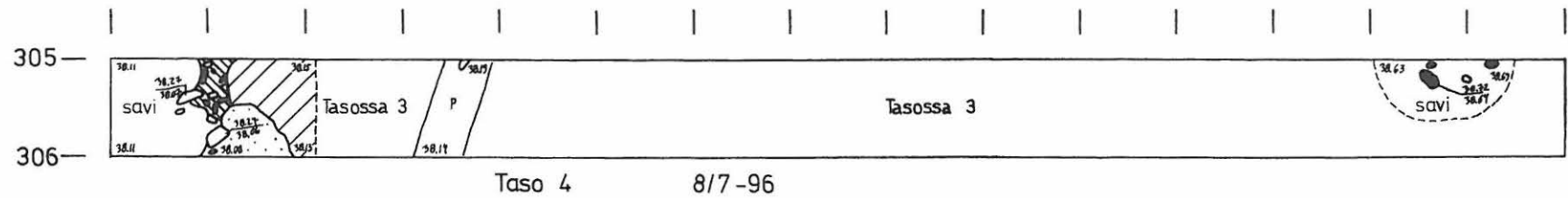
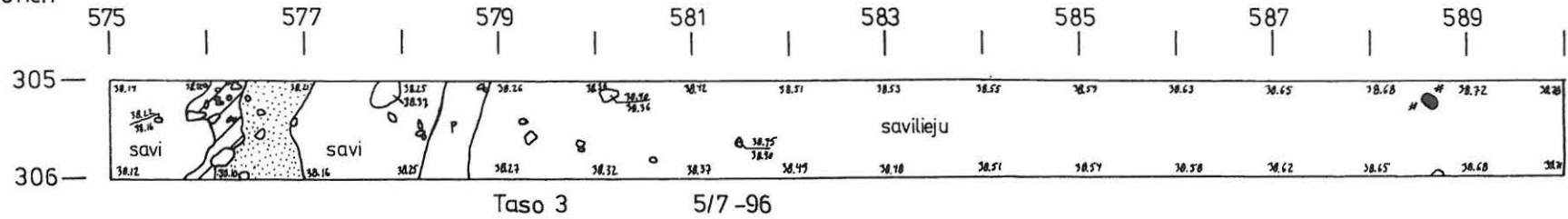

A-alue

MK -1.50

Piirtäjä T.Mökkönen

- = kivi
- = rapautunut kivi
- = hiili
- = hiekka
- = hieno hiekka
- = karkea hiekka ja savi
- = hiekka ja savi
- = pettomulta

VIHTI VANJOKI JOKISUU

M. NIUKKANEN 1996

Kartta 4

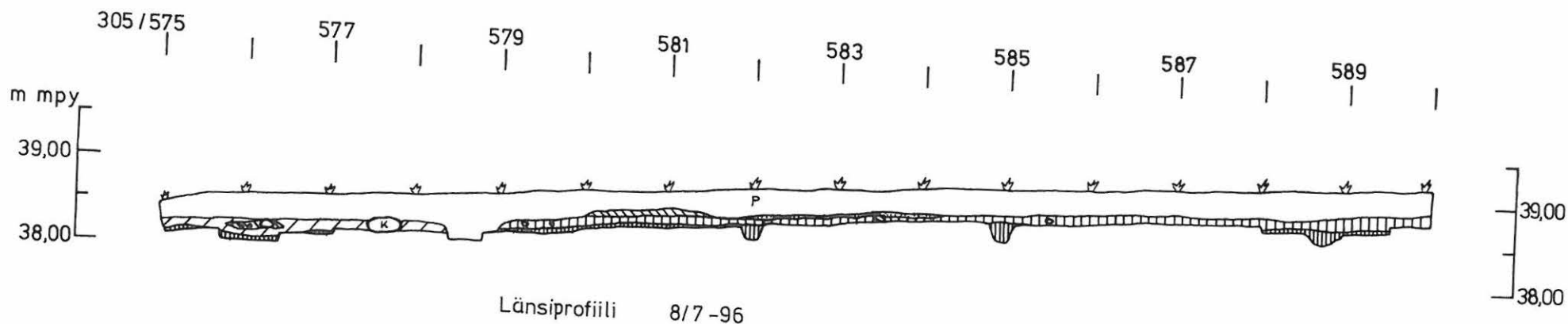
A-alue

Profiilikartta

MK 1:50

Piirtäjä T.Mökkönen

- ⊙ = kivi
- P = peltomulta
- ▨ = sek. savi ja hiekka
- ▧ = sek. savi ja hiesu
- ▩ = sek. savi, hiesu ja sora
- = karkea hiekka ja savi
- ▬ = savi

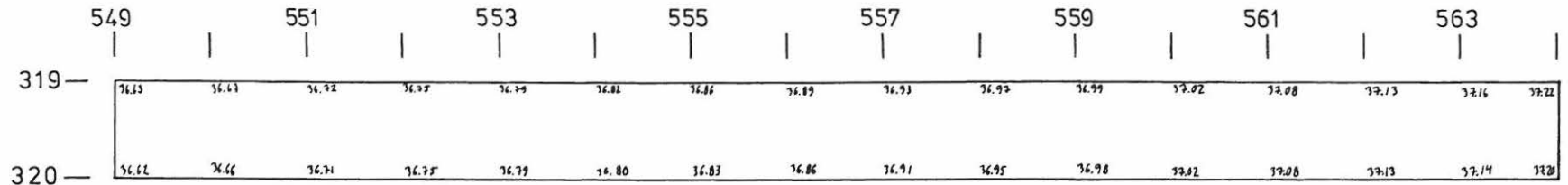

B-alue

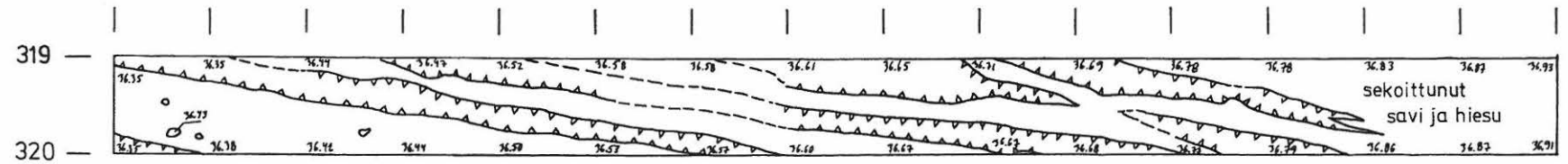
MK 1:50

Piirtäjä T.Mökkönen

Pintavaaitus 2/7-96

Taso 1 3/7-96

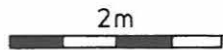
- = kyntöura
- = kivi

M. NIUKKANEN 1996

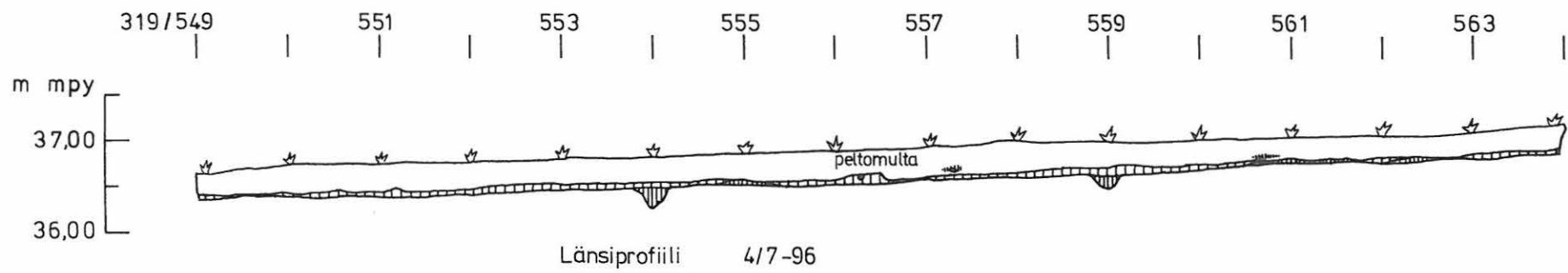
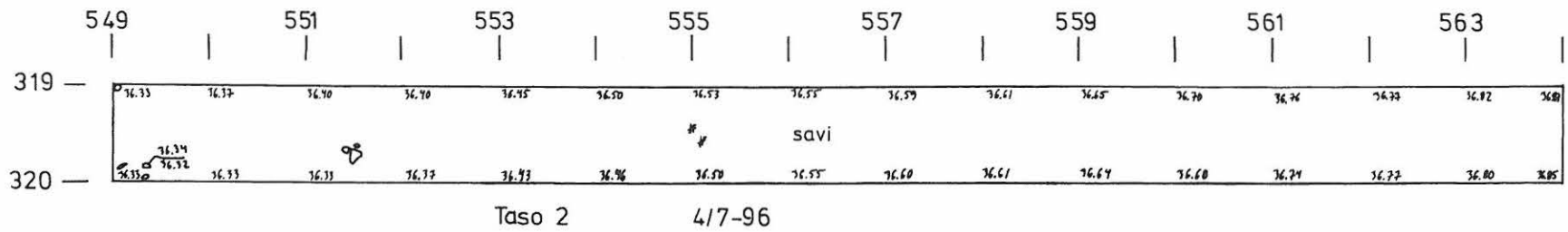

B-alue

MK 1:50

Piirtäjä T.Mökkönen

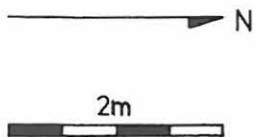

- Profilissa
- △ = kivi
 - # = hiiltä
 - [diagonal lines] = sekoittunut savi ja hiesu
 - [horizontal lines] = savi

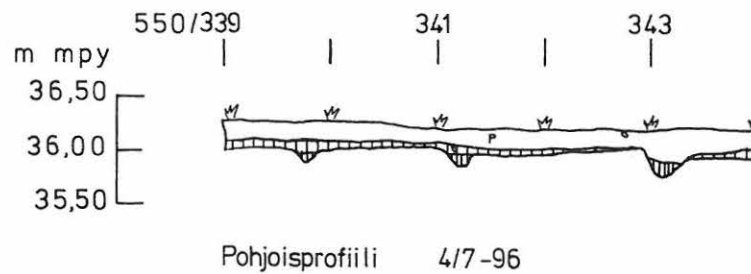
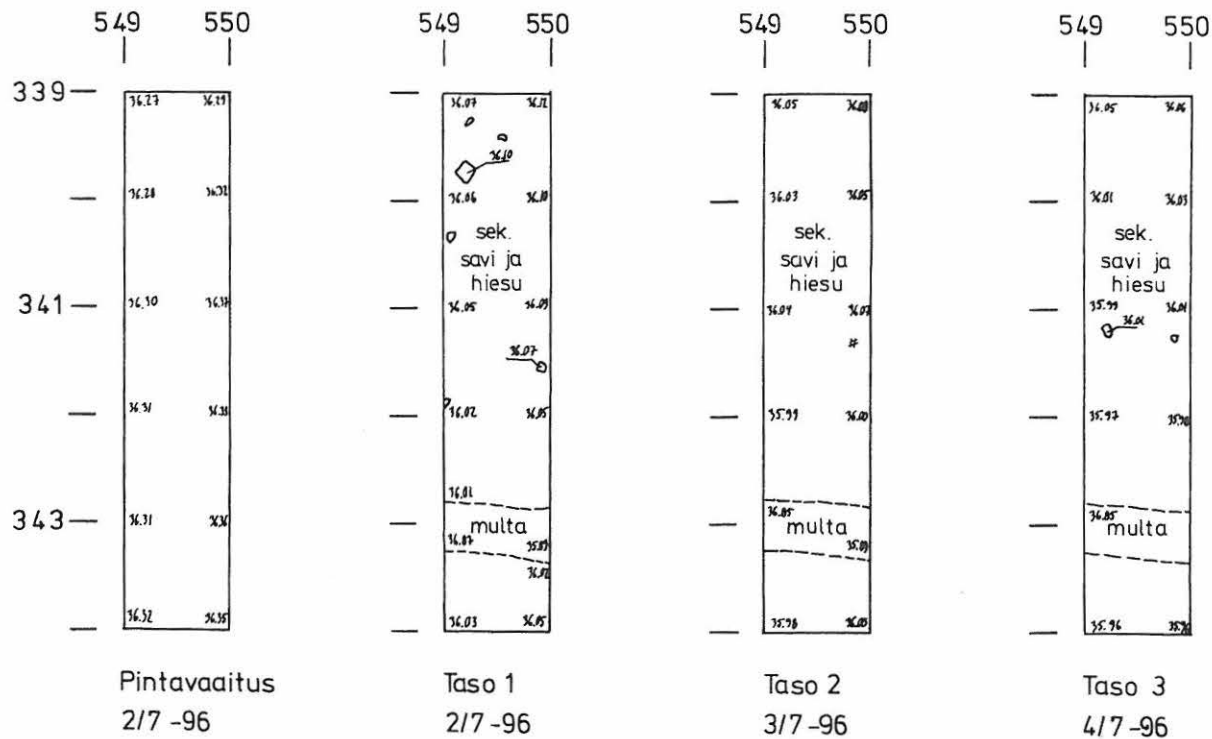
VIHTI VANJOKI JOKISUU

M. NIUKKANEN 1996

C-alue
MK 1:50
Piirtäjä T.Mökkönen

Kartta 7

- = kivi
- # = hiiltä
- - - = vanhan pelto-ojan reunat

Profiilissa

- P = peltomulta
- = sekoittunut savi ja hiesu
- = savi

VIHTI VANJOKI JOKISUU 1996

f 104396

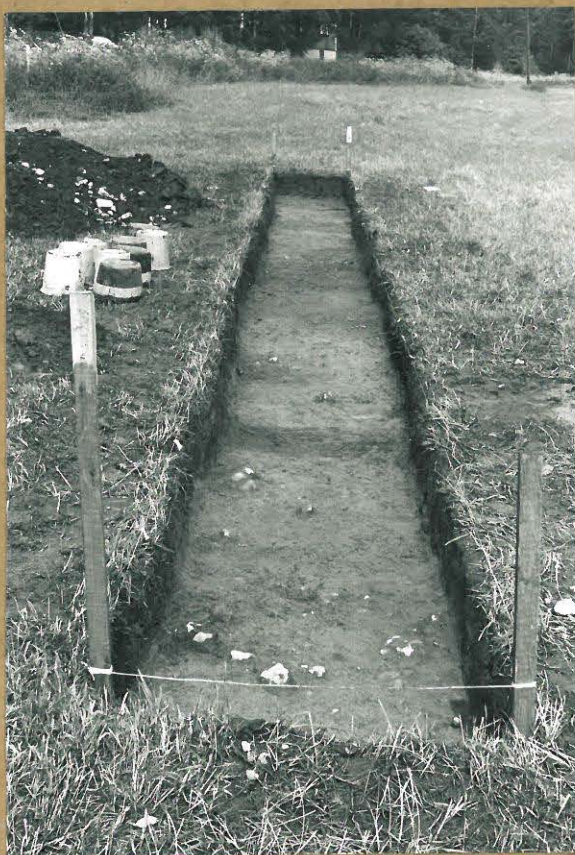
f 104397

f 104398

Vanjoki
→

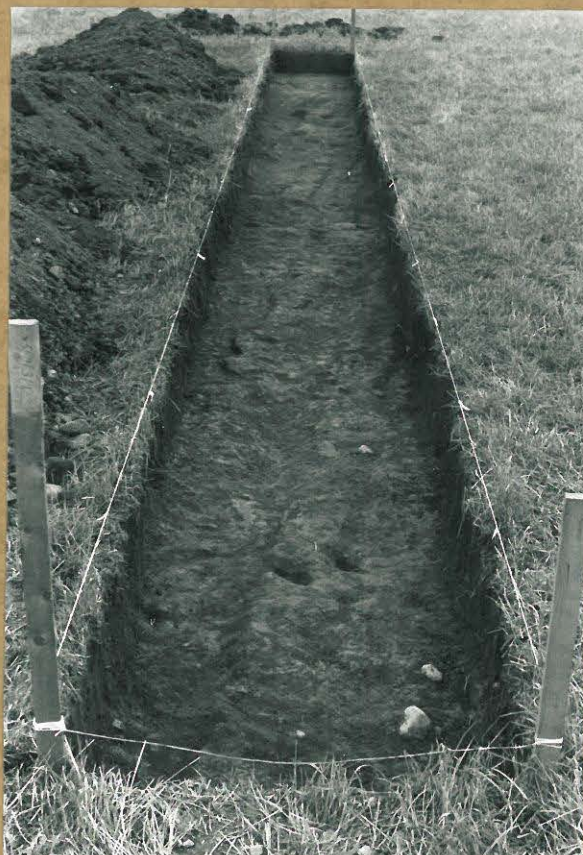
Kiintopistekiven päältä otettu panoraamakuvaa kaivausalueesta.
Vasemmalla alue A, oikealla alue B ja oikealla ylhäällä alue C.
Vanjoki virtaa taustalla. W-E.

VIHTI VANJOKI JOKISUU 1996

f 104395

Alue A, taso 2, S-N.

f 104394

Alue B, taso 1 kyntöjälki-
neen, S-N.

f 104393

Alue C, taso 1. Etualalla
resentti pelto-oja. E-W.